

KONVENTA KOMBËTARE PËR INTEGRIMIN EUROPIAN

Sesioni 1, Grupi i Punës I (Gjyqësori dhe të Drejtat Themelore)

Tema: Ndihma Juridike Falas në Shqipëri - roli dhe kontributi i aktorëve jo-shtetërorë
16 nëntor 2020

Zhvillimet e fundit

- Lidhur me shërbimin e ndihmës juridike parësore e cila konsiston në këshillim juridik ose përfaqësim në procedurat administrative, Drejtoria e Ndhmës Ligjore Falas administron 7 qendra të ndihmës juridike parësore në Tiranë, Durrës, Fier, Lezhë, Lushnje, Pogradec dhe Gjirokastër ku ndodhet qendra më e re . Në këto zyra ka avokatë që mirëpresin dhe presin qytetarë që duan këshilla ligjore brenda orarit zyrtar.
- Gjithashtu, janë lidhur 8 marrëveshje bashkëpunimi me klinikat e drejtësisë në universitete.
 - Lidhur me bashkëpunimin për herë të parë të institucioneve publike dhe organizatave të shoqërisë civile në fushën e ndihmës juridike të siguruar nga shteti, në shtator 2020 ishte e mundur të autorizohen 12 organizata jofitimprurëse, të cilat kanë ofruar ndihmë në drejtim të ndihmës juridike parësore. Nga qendrat e ndihmës juridike shtetërore, në periudhën janar-tetor 2020, janë trajtuar gjithsej 1100 raste të ndihmës juridike parësore, ndërsa në OJQ-të e autorizuara janë trajtuar mbi 500 raste.
- Që nga themelimi i këtyre qendrave, mbi 5000 qytetarë kanë marrë shërbim dhe janë trajtuar 120 kërkesa për ndihmë juridike juridike, ku konkretisht: 94 janë kërkesa për çështje civile. Gjithashtu, janë lëshuar 120 vendime gjyqësore me një kosto prej 2 milion lekësh me një listë prej 73 avokatësh
- Ekziston platforma “Juristi Online” përmes së cilës çdo qytetar mund të përfitojë gjatë ditës në mënyrë elektronike këshilla juridike falas. Për qytetarët që nuk kanë qasje në internet, drejtoria në bashkëpunim me OSFA siguron një numër të gjelbër falas ku qytetarët mund të kërkojnë këshilla ligjore, ku janë trajtuar rreth 1 021 raste.

Konkretisht, në periudhën janar-tetor 2020, një total prej 3 000 rastesh janë trajtuar nga të gjithë ofruesit së bashku.

- Një nga reformat më të reja është përjashtimi nga tarifatat e gjykatës. Qytetarët që marrin ndihmë juridike falas tani kanë të drejtë të kërkojnë përjashtim nga pagesa e këtyre tarifave. Këto tarifa tani janë paguar nga Drejtoria për Ndihmë Juridike Falas.
- Ekziston një ligj i ri dhe efektiv për ndihmën juridike të vitit 2017 dhe me aktet nënligjore të plotësuara. Krijimi i Drejtorisë së Ndihmës Juridike, si institucion i Ministrisë së Drejtësisë, siguron aksesin në drejtësi për të gjithë qytetarët, pavarësisht nga mjetet financiare, veçanërisht nga kategoritë e prekshme siç janë viktimat e trafikimit dhe të miturit.
- Lidhur me buxhetin e drejtorisë, në vitin 2016, kishte një mungesë të tij në vlerën e 27 milion lekëve dhe fondeve të tjera të nevojshme për zbatimin me sukses të ndihmës juridike në Shqipëri. Sot ka një rritje të ndjeshme, duke parashikuar në 2021 trefishimin e buxhetit me 82 milion lekë.
- Një nga risitë në vitin 2020 është miratimi i udhëzimeve mbi rregullat për zbatimin e tarifave dhe parimi i rotacionit të avokatëve, të cilët do të ofrojnë shërbime dytësore të ndihmës juridike. Nëse më parë flisnim për organizata që operonin drejtpërdrejt në fushën e sigurimit të ndihmës juridike përmes projekteve, tani është Ministria e Drejtësisë, ajo që ka autorizuar 12 organizata të shoqërisë civile dhe bazuar në dispozitat e ligjit për ndihmën juridike falas 2017, koordinon aktivitetin duke përcaktuar rregulla të qarta dhe duke përcaktuar një koordinator i cili koordinon punën. Në vitin 2016 nuk kishte modele qendrash si këto. Drejtoria e Mbikëqyrjes së Shërbimit të Ndihmës Ligjore monitoron komunikimet dhe bashkëpunimet me të gjithë avokatët dhe ofruesit e ndihmës juridike parësore dhe dytësore.

Rekomandimet

- Bashkëpunimi midis institucioneve shtetërore dhe OJQ-ve u vlerësua nga pjesëmarrësit si një hap pozitiv drejt ofrimit të ndihmës juridike falas për grupet në nevojë. Megjithatë, është vlerësuar si thelbësore trajnimi i kapaciteteve të aktorëve të përfshirë në këtë proces; Për shkak të situatës pandemike, këto trajnime janë zhvendosur në internet, por është e rëndësishme që ato të vazhdojnë dhe të organizohen shpesh.
- Procedura e aplikimit dhe e vlerësimit të çështjes nuk duhet të zgjatet, burokratike dhe dokumentet dhe dëshmitë e kërkuara duhet të jenë të kufizuara, në mënyrë që të jetë sa më e lehtë për personat e interesuar dhe që kanë nevojë të përfitojnë nga ky shërbim. Nevojitet mbështetje dhe lehtësim në përgatitjen e dokumenteve edhe për një pjesë të këtyre grupeve të synuara.
- Është vlerësuar si e rëndësishme për Drejtorinë dhe organizatat që ofrojnë ndihmë juridike falas për të bërë një vlerësim vjetor të procesit dhe punës së tyre të numrit të përfituesve; lloji i çështjeve të trajtuara; numri i pajtueshmërisë nga aplikantët; sfidat kryesore dhe mbështetëset; zgjerimi i grupeve që mund të përfitojnë etj. Në mënyrë që të përmirësohet ky proces.
- Nevojitet një bashkëpunim më i mirë me avokatët, në mënyrë që ata të kenë stimuj për t'u përfshirë në këto shërbime. Nga ana tjetër, avokatët duhet të jenë më të përfshirë dhe më të hapur për t'i ofruar këto shërbime pro bono.
- Nevojitet një fushatë promovuese më 'agresive' e përqendruar jo vetëm dixhitalisht, por edhe duke përdorur media tradicionale dhe mënyra të ndryshme të komunikimit pasi shumica e grupeve të cënueshme nuk kanë qasje në internet.
- Ekziston nevoja për më shumë aktivitete dhe trajnime edhe me një publik të gjerë, për t'i informuar ata në lidhje me këto shërbime, mundësitë që ato ofrojnë dhe mënyrën se si të gjithë ata që janë në nevojë mund të aplikojnë dhe të përfitojnë prej tij.